

Sõjaajaloo õpetamise võimalusi

Mare Oja

Rakvere, 10.10.2017

Riikliku õppekava nõuded

- Üldosa põhimõtted ja alusväärtused:
  - õpilase vaimse, füüsilise, kõlbelise, sotsiaalse ja emotsionaalse arengu toetamine;
  - väärtushoiakute ja -hinnangute kujundamine, mis on ühiskonna eduka koostoimimise aluseks;
  - üldinimlikke väärtuste (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväarikus) ja ühiskondlike väärtuste (vabadus, demokraatia, patriotism, sallivus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus) kujundamine;
  - Eesti ühiskonna sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja ökoloogilise arengu jätkusuutlikkuse tagajate kujundamine.
- Üldpädevused (8):
  - Sotsiaalne ja kodanikupädevus – toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna.

Riigikaitse ainekava eesmärgid

- Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilane:
- 1) on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja **valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest;**
- 2) järgib demokraatlikke väärtusi ning on solidaarne ja vastutustundlik;
- 3) mõistab riigikaitse seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega;
- 4) väärtustab kaitseväelase elukutset, kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseliidus ning selle eriorganisatsioonides;
- 5) teab riigikaitse korraldust ning kaitseväge ülesehitust ja ülesandeid ning riigikaitset reguleerivaid õigusakte;
- 6) teab kodanikukaitse põhimõtteid;
- 7) **tunneb huvi riigikaitse ja sõjaajaloo vastu;**

Riigikaitseõpetuse ainekava õpitulemused

- Gümnaasiumi lõpetaja:
- 1) on Eesti Vabariigile lojaalne kodanik, järgib demokraatlikke väärtusi ning on vajaduse korral valmis Eestit kaitsma;
- 2) **tunneb sõjaajaloo, sh Eesti sõjaajaloo olulisemaid sündmusi ja nende mõju ning tagajärgi ühiskonna arengule ja oma lähedastele;**
- 3) teab ning analüüsib peamisi aktuaalseid rahvusvahelisi probleeme ja nende mõju Eesti ühiskonnale ning NATO kollektiivse kaitse põhimõtet;

Lõimingu võimalusi teiste õppeainetega

- ajalugu – sõjaajalugu, kriiside ja konfliktide tekkepõhjused ning tagajärjed, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, NATO ja ÜRO;
- ühiskonnaõpetus – kodanikukasvatus, riigikaitse korraldus, kaitseväge ja Kaitseliidu struktuur, NATO ja ÜRO, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, Eesti kaitsepoliitika.

Õppetegevus

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, toetatakse lõimingut;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd);
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid IKT-l põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: **muuseum, näitus**, raamatukogu, arvutiklass, **lahingupaik, väeosa** ja teised riigikaitselised institutsioonid, sh kaitseväge õppeasutused (välilaager) jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet:
  - vestlus, diskussioon, väitlus, arutelu, seminar, projektõpe;
  - **skeemi, plaani, tabeli koostamine**;
  - praktilised ja uurimistööd; infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs, referaadi ja ettekande koostamine, retsenseerimine ja esitlemine IKT vahendeid kasutades;
  - **allikaanalüüs**: dokument, tekst, kaart, statistika jms; töö erinevate e-riigi vahenditega.

Didaktika peaküsimused: MIKS? KUIDAS? MIDA? KELLELE?

- MIKS? Õppe-eesmärgid, õpitulemuste saavutamine
- KUIDAS? Õppijakesksus
  - Õppijaga arvestamine:
    - Suutlikkus: intellektuaalne võimekus, eakohasus;
    - Huvid: seos varasemate teadmistega, järjepidevuse loomine, uudne/aktuaalne informatsioon ja illustreerimine;
    - Erivajadused: andekus, käitumisprobleemid, füüsiline puue.
  - Õppekeskkond: füüsiline, sotsiaalne, vaimne
  - Õpetaja rollimudelid (joonised)
  - Tunni kavandamine ja meetodid
- MIDA? Teadmised ja oskused. 10 teemat – 35 tundi
- KELLELE? Vanus, sugu, rahvus jm

Sõjaajalugu – lõiming ajalooga

- Eesti sõjaajalugu:
  - Sõjaajaloo mõiste ja sõjateoreetiline mõte;
  - Sõjanduse osa ühiskonna ajaloos;
  - Eesti sõjaajalugu üldise sõjaajaloo kontekstis (Sõjalised kaitserajatised. Eesti riigikaitse 1920–1940);
  - Okupatsiooniar mee kohalolek;
  - Eesti riigikaitse taastamine.
- Tänapäeva kriisid, sõjad ja relvakonfliktid:
  - Rahvusvahelised kriisid ja konfliktid valitud näidete toel (Konflikti arengufaasid ja tunnused);
  - Nüüdisaegsed rahvusvahelised konfliktid ja nende ohjamine;
  - Relvakonfliktide ja sõdade tunnused.

Mis küsimustele vastust otsida?

- Sõja põhjuste selgitamine, nende seos poliitilise ja majandusliku olukorraga;
- Sõjas pettumise selgitamine (ideaalid);
- Vastumeelsuse tekitamine (arvutimängud – sõda kui seiklus; harjumine; militaarsed mänguasjad);
- Sõja ärahoidmine ja sõjavastane tegevus, sh diplomaatia;
- Sõjamälestusmärkide tähendus: sümboolika – tähenduse muutumine ajas;
- Sõdade mõju: materiaalsele keskkonnale, inimestele, igapäevaelule jms;
- Kirjandus: sõda õigustav, tauniv, mälestused;
- Minu perekonnaliikmete või tuttavate mälestused – suulise pärimuse kogumine.

Akvaarium

- Dilemmaküsimuste arutelu
- Palun kuus vabatahtlikku „kaladeks“
- Arutleme küsimuste üle – üks argument korraga
- Välisringist tuleja puudutab „kala“ õlast ja vahetab ta välja
- Uued tulejad on kogu aeg oodatud
- Varem „kala“ olnu võib uuesti liituda
- Valime parima argumendi/argumenteerija

Miks me peame tänapäeval sõdade ajalugu koolis õppima?

- Õpime ajaloost, et lahendada tulevikus toimuvaid kriise;
- Tunneme minevikusündmusi;
- Teame, mis tagajärjed olid minevikus toimunud sõdadel ühiskondadele, inimestele, keskkonnale;
- Oskame minevikule tuginedes mõista tänaseid konflikte, jne

Kas kaitseväeteenistus on oluline?

- Jah/Ei põhjendused
- Miks on kaitseväeteenistuse läbimine oluline noortele?
- Miks on see oluline ühiskonnale?
- Miks on see oluline riigile?

Mis on kõige suuremaks ohuks rahule tänapäeva maailmas?

- Rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, nt;
- Pidurdamatu migratsioon;
- Vastutustundetud riigijuhid;
- Äärmuslus;
- Terrorism;
- Massihävitusrelvade levik;
- Riikide sisemine ebastabiilsus;
- Keskkonnakatastroof;
- Muu, nt.

Mis aitaks tagada tasakaalu maailmas?

- Diplomaatia;
- Rahvusvahelised organisatsioonid;
- Rahvusvaheline õigus;
- Tugev jõud;
- Kaitsevõime tugevdamine;
- Riikide sisemise stabiilsuse tugevdamine;
- Muu.

Suur tänu!